EISTEDDFOD – DATHLU EIN BARDDONIAETH

DEUNYDDIAU ATEGOL

Os oes angen cymorth pellach arnoch ar agweddau penodol ar ddysgu yn yr awyr agored, gall y deunyddiau hyn gyfoethogi'r profiadau ymgysylltiol rydych yn eu cynnig. Gallant eich cefnogi wrth i chi ddylunio, cynllunio a gweithredu eich cwricwlwm. Mae dysgu yn yr awyr agored yn ffordd effeithiol o ddatblygu sgiliau cyfannol y dysgwyr (creadigrwydd ac arloesi, meddwl yn feirniadol a datrys problemau, effeithiolrwydd personol, cynllunio a threfnu). Dylech ganolbwyntio ar pam mae dysgu'n bwysig a sicrhau eich bod yn diwallu anghenion eich dysgwyr.
Mae'r deunyddiau hyn yn dangos llwybrau y gellid eu dilyn wrth fynd drwy'r gweithgaredd. Nid ydynt wedi'u bwriadu i fod yn rhagnodol. Dylech addasu eich dull gweithredu yn unol ag anghenion a diddordebau eich dysgwyr a'ch ardal leol.

TROSOLWG

Mae dysgwyr yn ystyried beth yw cerdd ac yn defnyddio eu syniadau i ddechrau ysgrifennu cerdd am fod yn yr awyr agored. Maent yn archwilio beth yw Eisteddfod a nodweddion allweddol cerdd nodweddiadol ar gyfer Eisteddfod.
Mae dysgwyr yn casglu syniadau ar gyfer cerdd Eisteddfod, gan gynnwys gwneud defnydd o'r amgylchedd awyr agored, ac yn ysgrifennu cerdd yn rhan o grŵp i'w chyflwyno mewn cystadleuaeth yn Eisteddfod yr ysgol. Maent hefyd yn ystyried pwysigrwydd Cadair y Bardd ac yn addurno hen gadair i greu eu cadair Eisteddfod eu hunain ar gyfer y gerdd fuddugol.

CWRICWLWM I GYMRU

Meysydd dan sylw:

- Y Celfyddydau Mynegiannol
- Iechyd a Lles
- Y Dyniaethau
- Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu
- Gwyddoniaeth a Thechnoleg

Mae'r gweithgaredd hefyd yn ymgorffori agweddau ar sgiliau trawsgwricwlaidd a amlinellir yn y FfLIRh a'r FfCD.

ADNODDAU

Dyfais y gellir ei defnyddio i gysylltu â'r rhyngrwyd a mynediad i'r rhyngrwyd.
Dulliau o gymryd ffotograffau, e.e. ffonau clyfar, tabledi, camerâu ac ati.
Dulliau o addurno hen gadair i'w throi'n Gadair y bardd, e.e. papur sgrap, defnyddiau wedi'u hailgylchu, cardbord, paent/pinnau, tâp gludiog, glud.

GWNEUD Y GWEITHGAREDD

- Yn y rhan fwyaf o dasgau, bydd gofyn i ddysgwyr weithio mewn parau neu grwpiau.
- Anogwch y dysgwyr i rannu eu syniadau ac egluro a chyfiawnhau eu syniadau pan fo modd, mewn ymateb i gwestiynu agored. Mae cwestiynau ffocws wedi'u hawgrymu ar gyfer arwain dysgwyr drwy'r tasgau.
- Gallai rhai tasgau fod yn fwy effeithiol os oes gan barau neu grwpiau o ddysgwyr fynediad at ddyfais sy'n darparu mynediad i'r rhyngrwyd.
- Sylwer, os gwelwch yn dda: i gael mynediad at is-deitlau Cymraeg ar fideo, cliciwch ar 'Settings', yna detholwch 'Subtitles', yna 'Auto-translate' a dewis 'Welsh'.
- Wrth fynd â dysgwyr i'r awyr agored, mae'n hanfodol cadw at y Cod Cefn Gwlad a bod unrhyw asesiadau risg perthnasol wedi'u cynnal a bod y risgiau wedi'u lliniaru.

TASG 1

BETH YW CERDD?

Ar ddechrau'r dasg, gofynnir i ddysgwyr ystyried beth yw cerdd. Gwahoddwch y dysgwyr i archwilio'r amgylchedd awyr agored ac i ddefnyddio eu synhwyrau i nodi eu syniadau. Anogwch nhw i ddefnyddio'r ymadroddion ar ddechrau brawddegau fel sail ar gyfer ysgrifennu cerdd syml ac i ystyried sut y gallent wneud eu cerdd yn fwy cyffrous a diddorol o ran sut olwg sydd arni a sut mae'n swnio.

Mae tystiolaeth sy'n awgrymu bod dysgwyr iau yn amharod i ymgysylltu â barddoniaeth, gan eu bod yn ystyried barddoniaeth yn rhywbeth diflas ac nad ydynt yn ymddiddori yn y pynciau a gyflwynir: Our latest research reveals over half of children missing out on poetry benefits - National Literacy Trust (Saesneg yn unig).

Fodd bynnag, mae adroddiad ymchwil yr Ymddiriedolaeth Llythrennedd Genedlaethol, Where a quiet voice can become a loud voice (Saesneg yn unig), yn tynnu sylw at y manteision sylweddol y mae barddoniaeth yn eu cynnig i ddysgwyr iau ac i'w bywydau, gan ddarparu ffordd unigryw o feithrin creadigrwydd, cefnogi lles meddyliol ac annog hunanfynegiant.

Mae adroddiad yr Ymddiriedolaeth, Children and young people's engagement with poetry in 2022 (Saesneg yn unig), hefyd yn rhoi cipolwg ar syniadau dysgwyr iau am farddoniaeth, gan gynnwys nifer o dudalennau o ddyfyniadau uniongyrchol.

Mae'r Ymddiriedolaeth yn amlinellu syniadau sy'n berthnasol i addysgwyr er mwyn annog dysgwyr iau i ymgysylltu â barddoniaeth, gan gynnwys:

- Darparu amrywiaeth o farddoniaeth sy'n apelio at wahanol ddiddordebau.
- Creu amgylchedd lle mae dysgwyr yn teimlo'n gyfforddus i rannu eu meddyliau a'u teimladau drwy farddoniaeth.
- Cyflwyno barddoniaeth mewn ffordd sy'n hygyrch ac yn bleserus.
- Darparu cyfleoedd i ddysgwyr berfformio ac ysgrifennu barddoniaeth.
- Meithrin agwedd gadarnhaol tuag at farddoniaeth.

Mae Wythnos Genedlaethol Barddoniaeth yn annog pobl o bob oed i ddarllen, ysgrifennu a rhannu barddoniaeth. Cynhelir y digwyddiad blynyddol ym mis Hydref, a cynhelir Diwrnod Cenedlaethol Barddoniaeth ar ddydd Iau cyntaf y mis.

TASG 2

SUT GALLWN NI YSGRIFENNU CERDD AR GYFER EISTEDDFOD YR YSGOL?

Mae dysgwyr yn ystyried eu syniadau ynghylch beth yw Eisteddfod, drwy greu map meddwl mewn grŵp a chyrchu clip fideo o Eisteddfod ysgol Cyfnod Allweddol 3.

Mae gwybodaeth gefndir am yr Eisteddfod Genedlaethol ar gael o amrywiaeth o ffynonellau:

- Croeso i'r Eisteddfod Genedlaethol - Eisteddfod
- Beth yw Eisteddfod? – Amgueddfa Cymru

Mae'r dasg hon hefyd yn cynnig cyfle i archwilio'r themâu cyffredin ar gyfer cerddi Eisteddfod, gan gynnwys cof, dinas, adfeilion, natur, rhyfel a chariad. Anogwch y dysgwyr i archwilio'r themâu hyn a'r meysydd cyffredin eraill a geir o fewn cerddi Eisteddfod, ac i gasglu syniadau o amrywiaeth o ffynonellau y tu allan i'r ysgol, er mwyn eu defnyddio fel sail ar gyfer ysgrifennu cerdd.
Gan fod pwyslais ar yr awyr agored fel ysbrydoliaeth ar gyfer annog dysgwyr i lunio cerddi yn arddull yr Eisteddfod, gallai fod yn briodol i'r dysgwyr rannu eu cerddi mewn lleoliad sydd yn yr awyr agored. Gallai hyn gynnwys eistedd mewn cylch, gan ddarparu cyfle i wneud cysylltiad â Chylchoedd yr Orsedd a Gorsedd y Beirdd.
'Ei harddwch a rydd urddas arni' – Gorsedd y Beirdd - Amgueddfa Cymru

Mae'r rhain wedi'u gwreiddio'n ddwfn mewn traddodiad, lle mae'r Archdderwydd yn arwain seremonïau o fewn cylch, megis symbol o barhad treftadaeth farddonol Cymru.

TASG 3

CADAIR YR EISTEDDFOD

Mae dysgwyr yn ystyried sut olwg sydd ar Gadair yr Eisteddfod, yn eu meddwl nhw, gan archwilio nodweddion dylunio a delweddau, ar sail ffotograff o gadair o'r fath. Gellir cael mynediad at fwy o ddelweddau drwy'r ddolen hon – Cadeiriau yr Eisteddfod Genedlaethol - Casgliad y Werin Cymru. Mae'n ofynnol i'r dysgwyr greu dyluniadau o gadeiriau a defnyddio'r rhain i addurno hen gadair er mwyn creu eu 'cadair Eisteddfod' eu hunain.

Awgrymir eich bod yn cynnwys y dysgwyr wrth ddod o hyd i gadair addas. Gallent ofyn i deulu a chymdogion, er enghraifft, a oes ganddynt hen gadair o ystafell fwyta gartref neu hyd yn oed hen gadair ysgol. Gallai siopau elusen lleol a siopau dodrefn ail-law fod yn opsiwn hefyd.

Dolenni defnyddiol

Er mwyn cynnig safbwyntiau gwahanol a datblygu syniadau'r dysgwyr, gallech ystyried y dolenni hyn sy'n agos at bob Tirwedd Ddynodedig:

Tirwedd Cenedlaethol Ynys Môn

- Ynys Môn 2026 - Urdd Gobaith Cymru
- Anglesey's 'mini Stonehenge' celebrates historic role of Druids in Welsh tradition - North Wales Live (Saesneg yn unig)
- Eisteddfod essentials - BBC Cymru Fyw (Saesneg yn unig)

Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog

- This month marks 200 years since Brecon 1822 Eisteddfod - Brecon & Radnor Express (Saesneg yn unig)
- 19. The Brecon Eisteddfod of 1822, by Jonathan Williams 13 September 2022 - Brecknock Society and Museum Friends (Saesneg yn unig)
- Double celebration for Maes star Helena – Brecon & Radnor Express (Saesneg yn unig)
- 2027 - Eisteddfod
- Eisteddfod Aberdâr - yr Eisteddfod 'fodern' gyntaf - Eisteddfod
- National Eisteddfod to be hosted by Pontypridd in 2024 - BBC News (Saesneg yn unig)

Tirwedd Cenedlaethol Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy

- Eisteddfod Ryngwladol Llangollen - Hafan
- Work starts on Flint's Urdd Eisteddfod site - North Wales Live (Saesneg yn unig)
- Flint workshop helps craft Wrecsam Eisteddfod chair – Deeside.com (Saesneg yn unig)
- 2025 - Eisteddfod
- Eisteddfod Gerddorol Ryngwladol Llangollen - Casgliad y Werin Cymru

Parc Cenedlaethol Eryri

- Eryri i groesawu Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd 2028 - Urdd Gobaith Cymru
- Watch Eisteddfod Bangor 1971 online - BFI Player
- Gohirio'r Brifwyl dros ganrif yn ôl - Eisteddfod
- Eisteddfod Fawreddog Caernarfon 1862 - Eisteddfod

Tirwedd Cenedlaethol Gŵyr

- Cyffro Eisteddfod Abertawe, 1863 - Eisteddfod
- Eisteddfod Genedlaethol Y Barri 1968 - Casgliad y Werin Cymru
- The Eisteddfod's two legacies to Barry - Glamorgan Star Newspaper (Saesneg yn unig)

Tirwedd Cenedlaethol Llŷn

- Royal Welsh National Eisteddfod (1925) - British Pathé - YouTube
- National Eisteddfod fans hail 'brilliant' atmosphere as thousands help get festival underway - North Wales Live (Saesneg yn unig)

Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro

- 2026 - Eisteddfod
- Eisteddfod Y Garreg Las 2026 - Hwb Cymunedol Sir Benfro
- Pembrokeshire school children join hundreds celebrating Eisteddfod Proclamation – Pembrokeshire CC News (Saesneg yn unig)
- Lluniau Coll Eisteddfod Penfro 1972 - Casgliad y Werin Cymru

Tirwedd Cenedlaethol Dyffryn Gwy

- BEHIND THE HEADLINES: What is the Abergavenny Eisteddfod's legacy? - South Wales Argus (Saesneg yn unig)
- Eisteddfod Y Fenni 2024
- THE LONG VIEW: The woman of Gwent who helped revive the National Eisteddfod - South Wales Argus (Saesneg yn unig)
- Casnewydd i gynnal Eisteddfod yr Urdd am y tro cyntaf erioed yn 2027 - Urdd Gobaith Cymru

I gael ystyriaeth ehangach o Eisteddfodau, gallech hefyd ystyried y dolenni hyn:

- Croeso i'r Eisteddfod Genedlaethol - Eisteddfod
- Lleoliadau'r Eisteddfod - Eisteddfod
- Hanes yr Eisteddfod Genedlaethol - Llyfrgell Genedlaethol Cymru
- Alternative festivals in Wales - Visit Wales (Saesneg yn unig)
- Welsh festivals - Festivals in Wales, UK - Visit Wales (Saesneg yn unig)
- Eisteddfod - Wicipedia
- Eisteddfod a'r Celfyddydau - Urdd Gobaith Cymru
- Hanesion Hen Eisteddfodau - Eisteddfod
- A brief history of the eisteddfod - OpenLearn - Open University (Saesneg yn unig)
- The Eisteddfod from the air - Casgliad y Werin Cymru

Gweithgareddau defnyddiol eraill ar Tirlun

Mae gweithgareddau eraill ar Tirlun sy'n ystyried Eisteddfodau yn cynnwys:

- Sut y gallwn ni groesawu eraill i'n byd?
- Gwyliau
- Bryniau Clwyd a Dyffryn Dyfrdwy ysbrydoledig
- Barddoniaeth yn yr Eisteddfod

Gellir addasu'r rhain i gyd ar gyfer unrhyw leoliad.